Stenogrammid

XIII Riigikogu, VII Istungjärk, täiskogu korraline istung

Teisipäev, 17.04.2018, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine
1. 10:02 Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" muutmine" eelnõu (605 OE) esimene lugemine
2. 10:09 Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse täiendamise seaduse eelnõu (592 SE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Enn Eesmaa
Austatud Riigikogu, alustame Riigikogu VII istungjärgu 12. töönädala teisipäevast istungit. Kõigepealt on aeg üle anda seaduseelnõud ja seadusparandused. Seda soovi ma ei näe.
Enne põhitöö algust on mul teile kaks teadet. Esiteks, täna pärast täiskogu istungi lõppu toimub siin istungisaalis Eesti-Fidži parlamendirühma asutamiskoosolek, mille kokkukutsuja on Viktoria Ladõnskaja-Kubits. Teiseks, samuti täna pärast täiskogu istungi lõppu toimub siin istungisaalis väliseesti sõprade ühenduse asutamiskoosolek, mille kokkukutsuja on Marianne Mikko.
Palun kohaloleku kontroll!
Kohaloleku kontroll
Istungist võtab osa 75 rahvasaadikut, tegelikult paar kolleegi rohkem, kuid nad jäid hiljaks oma kaardi registreerimisega.

---

1. 10:02 Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" muutmine" eelnõu (605 OE) esimene lugemine

10:02 Aseesimees Enn Eesmaa
Tänane esimene päevakorrapunkt on Eesti Reformierakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" muutmine" eelnõu 605 esimene lugemine. Palun kõnetooli ettekandjaks Riigikogu liikme Lauri Luige. Palun!

10:02 Lauri Luik
Austatud Riigikogu aseesimees! Head Riigikogu liikmed! Teie ees on otsuse eelnõu 605, millega palume nimetada julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni liikmeks Kalle Laaneti asemele hea kolleegi Hanno Pevkuri, kuna Kalle Laanet osutus teatavasti valituks Riigikogu juhatusse. Aitäh!

10:03 Aseesimees Enn Eesmaa
Kas ettekandjale on küsimusi? Neid ei ole. Põhiseaduskomisjoni aseesimees Jüri Adams teeb juhtivkomisjoni ettekande.

10:03 Jüri Adams
Härra istungi juhataja! Tõepoolest, Riigikogu mitmesuguste erikomisjonide hulgas on ka üks selline, mille nimi on julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjon. Seda tüüpi komisjonid erinevad alatistest komisjonidest selle poolest, et nendes ei ole fraktsioonid esindatud mitte proportsionaalselt, vaid igal

fraktsioonil on üks koht ja peale sellele kohale määratud põhiliikme on olemas ka asendusliige. Kuna rahvaesindaja Laanet on meil nüüd Riigikogu juhatuses, siis ta lahkub komisjoni liikme kohalt. See on Reformierakonna koht ja Reformierakond ise on avaldanud soovi, et selle koha täidaks Hanno Pevkur. Pevkur on sellega nõus. Minule laekunud andmetel ei ole keegi avaldanud selle vastu protesti või esitanud teisi kandidatuure. Põhiseaduskomisjoni ettepanek on see vahetus heaks kiita.

10:04 Aseesimees Enn Eesmaa
Ettekandjale on vähemalt üks küsimus. Mart Nutt.

10:04 Mart Nutt
Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Minu küsimus ei puuduta mitte niivõrd konkreetset ametisse nimetamist, vaid põhimõtet, mida on tegelikult komisjonis ka arutatud. Nimelt, komisjoni liikmete vahetus alatistes komisjonides ei pea käima läbi Riigikogu täiskogu, vaid see saab toimuda lihtsamalt. Mis on sinu arvamus, kas erikomisjonides ei võiks see liikmete vahetamine toimuda samuti lihtsamalt ehk mitte täiskogu istungil hääletamisega?

10:05 Jüri Adams
Aitäh! Härra Nutt! Ma olen kolme aasta jooksul päris palju esinenud siin mitmesugustes vormides, ka vabas mikrofonis, meie kodukorra mitme koha kriitikaga. Meie kodukorras on väga palju probleeme, näiteks on Riigikogu liikme tähendus üsna marginaalne ja kesksel kohal on meil tegelikult hoopis fraktsioonid. Näiteks on selline paradoksaalne nõue, et siin saalis mingi küsimuse tõstatamiseks peab komisjonis olema ettepaneku taga vähemalt kaks poolthäält. See tähendab aga seda, et väikestel fraktsioonidel puudub võimalus oma eriseisukohti Riigikogu saali ette tuua jne. On ka teine, väiksem grupp ebaloogilisusi, st Riigikogu suurt saali kulutatakse asjade peale, mille peale aega ei peaks kulutama, nii nagu mina praegu siin sisuliselt raiskan teie aega. Minu arvates oleks täiesti loogiline, kui sellised vahetused toimuksid Riigikogu juhatuse otsusel ja neid saaks vaidlustada suures saalis. Kui keegi arvab, et vahetusega on midagi korrast ära, siis saaks tõsta. Mingisugune tööaja kokkuhoid sellest kindlasti tuleneks ja see paneks ka niisuguste asjade olulisuse õigemasse suurusjärku.

10:07 Aseesimees Enn Eesmaa
Rohkem küsimusi ei ole.

10:07 Jüri Adams
Aitäh!

10:07 Aseesimees Enn Eesmaa
Avan läbirääkimised fraktsioonide esindajaile, kui selleks on soovi. Seda soovi ei ole ja menetlemine läheb üsna kiiresti ka suures saalis. Eelnõu 605 kohta ei ole muudatusettepanekuid esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu lõpphääletusele. Valmistame selle ette. Kas oleme valmis hääletama? Tänan!
Panen hääletusele Eesti Reformierakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" muutmine" eelnõu 605. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Eelnõu poolt hääletas 78 rahvasaadikut, vastu ega erapooletu ei olnud ükski kolleeg. Eesti Reformierakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse "Riigikogu otsuse "Julgeolekuasutuste järelevalve erikomisjoni moodustamine" muutmine" eelnõu 605 on otsusena vastu võetud.

---

2. 10:09 Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse täiendamise seaduse eelnõu (592 SE) esimene lugemine

10:09 Aseesimees Enn Eesmaa

Teine päevakorrapunkt on Eesti Vabaerakonna fraktsiooni algatatud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse täiendamise seaduse eelnõu 592 esimene lugemine. Palun kõnetooli ettekandjaks Riigikogu liikme Andres Herkeli.

10:10 Andres Herkel

Austatud härra juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Meie ees on tõepoolest kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse täiendamise seaduse eelnõu, mida on hellitavalt nimetatud ka PBK-le päitsete pähepanemise eelnõuks. Kõigepealt aga võlgnen ilmselt seletuse, miks on selline probleem üldse meie ette jõudnud sellise seaduseelnõu kaudu, miks seda menetleti rahanduskomisjonis – kuigi esmapilgul oleks loogiline, et probleemiga tegeleks kas julgeolekuküsimusi käsitlev komisjon või põhiseaduskomisjon – ja kust see temaatika algab.

Selle temaatika juured on õieti kahetised – üks on väga üksik ja teine on päris üldine. See üksik algab tollest nn PBK kaasusest, mis Eesti avalikkuse ette toodi ehk kõige selgemini k.a 4. jaanuari Postimehes avaldatud Oleg Samorodni analüüsi kaudu – üksikuid kilde on ajakirjandusest tulnud ka enne –, mis käsitles Tallinna omavalitsuse raha eest telekanalis PBK loodud saateid. Küsimusepüstitus oli see, kuivõrd on selline avaliku raha kasutamine otstarbekohane ja kas tegemist on poliitiliselt tasakaalustatud meediaga või saadetega, mis sugugi tasakaalustatud ei ole. Oleg Samorodni analüüsis neid saateid üsna tundlikul perioodil, eelmise aasta juunist oktoobri keskpaigani, kohalike omavalitsuste valimise eelsel ajal. Analüüsi kuulus kolm saadet: "Tere hommikust, Tallinn!", "Vene küsimus" ja "Meie pealinn". Kui tuua vaid üks näide, mis peaks olema Eesti ühiskonnale äärmiselt alarmeeriv, siis see on see, et too argipäeva hommikuti eetrisse minev "Tere hommikust, Tallinn!" andis vaadeldava ajaperioodi jooksul eetriaega 15 korral Mihhail Kõlvartile, kes tollal oli Tallinna abilinnapea, 14 korral Taavi Aasale, Tallinna linnapeale, 8 korral Raimond Kaljulaidile ja 7 korral Juferevale, eesnime ei tule meelde, kellest viimased on linnaosavanemad. Sellel perioodil selles saates ühegi teise erakonna esindajaid peale Keskerakonna omade eetris ei olnud. Kui siia juurde lisada veel meie üldine teadmine ja arusaam sellest, millise kallaku ja hoiakuga on PBK-s edastatavad saated Eesti riigi ja meie iseseisvuse suhtes, meie toimimise suhtes, meie partnerite suhtes, Euroopa Liidu suhtes jne, siis on nende tegemine avaliku raha eest kahtlemata Eesti huvisid ja julgeolekut õõnestava iseloomuga.

Teine pool, miks me jõudsime kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduseni, on see, et kohalike valimistega seoses teeb Riigikontroll praegu ühte auditit ning on eelmiste kohaliku omavalitsuse valimiste järel avalikustanud auditi "Reklaami- ja kommunikatsiooniraha kasutamine valdades ja linnades". Sealt on väga selgelt välja tulnud, et selle avaliku raha kasutus kasvab hüppeliselt kohalike valimiste lähenedes. Ehk see, millega ka praegu tegeldakse – ja see audit peaks tulema meie ette suvel, sügisel –, on küsimus sellest, kui palju omavalitsusjuhid on reklaami- ja kommunikatsiooniraha kasutanud iseenda reklaamimise huvides ja kuidas selleks on kasutatud kohalike omavalitsuste väljaantavaid ajalehti. See probleem on aga kindlasti palju laiem kui Tallinna linna probleem.

Tõepoolest, kui vaadata PBK küsimust, siis esimene mõte, mis tekib, on see, kas meil annab midagi reguleerida meediaga seotud seadustes, et öelda: stopp, sellisesse kanalisse me Eesti avalikku raha lihtsalt ei vii. See oli ausalt öelda ka eelnõu algatajate esimene otsing, et lahendada seda asja niiviisi. Loogilist rada pidi me jõudsime aga lõpuks selliste küsimusteni: mis on kohaliku omavalitsuse üksuse ülesanded, kas avalikkuse teavitamine peab toimuma niisugusel viisil, kus avaliku raha eest lihtsalt ostetakse saateid, ostetakse artikleid, ostetakse reklaami, mis kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmisse ei puutugi, või on võimalik täita kas või avaliku teabe seadusest tulenevaid nõudeid kuidagi teisiti – niiviisi, et me ei aja segamini seda, mis on omavalitsuse edastatud teavitus, teadaanne ja mis on tegelikult sõltumatu ajakirjanduslik sisu. Ehk meie arusaam seda seaduseelnõu esitades on see, et ajakirjanduslik sisu peab olema professionaalide toodetud ja sõltumatu, nii et avalik raha ei anna selle suunitlusele niisugust etteantust. Alati on võimalik avaldada tasulisi teadaandeid – teavitada, saata välja pressiteateid, teha pressikonverentse, teha vajaduse korral ka reklaami, kui see puudutab otseselt omavalitsuse ülesannete täitmist –, aga ei ole vajadust osta avaliku raha eest tasulisi saateid ja artikleid. Seda enam, et sellisel juhul auditooriumi jaoks ei ole sugugi selgelt mõistetav see, kus lõpeb sõltumatu ajakirjandus ja kus algab tegelikult manipuleeritud, ostetud ja poliitiliselt mõjutatud sisu.

Sellest tulenevalt on seaduseelnõus kaks väga selget punkti, tuleb täiendada finantsjuhtimise seaduse § 28 uute lõigetega. Esiteks: "Valla- ja linnavalitsus, kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutus ning

ametiasutuse hallatav asutus ei või osta avalikke vahendeid kasutades ajakirjanduslikke saateid ja tasulisi artikleid." Teiseks: "Valla- ja linnavalitsus, kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutus ning ametiasutuse hallatav asutus ei või osta reklaami, mis väljub kohalikule omavalitsusele seadusega pandud teavitamise ja kohaliku elu korraldamise ülesannetest." Juhin lihtsalt tähelepanu, et kohaliku omavalitsuse ülesannete hulka kuulub kohaliku elu korraldamine, mida ei ole seaduses väga täpselt avatud, sisustatud, aga mis kindlasti annab selle piirangu puhul ka olulise paindlikkuse. Üldjuhul on üksikküsimusi analüüsides selge, mis puutub kohaliku elu korraldamisse ja mis ei puutu.
Sellest kõigest lähtudes me tahame avada, esiteks, diskussiooni sellel teemal. See n-ö jama ja olukord või, ma olen öelnud, ka kolmekordne varastamine, kus sisuliselt varastatakse avalikke vahendeid – varastatakse avalike vahendite kasutamisega valimiste eel ka inimeste hääli ja lõpuks varastatakse Eesti riigi ressurssi Eestile ebasõbraliku, et mitte öelda vaenuliku telekanali kasuks –, tuleb kindlasti ära lõpetada. Rõhutan veel kord, et eelnõu eesmärk ei ole piirata kohaliku omavalitsuse otsustusõigust, vaid eelkõige aidata kaasa avaliku raha sihipärasemale kasutamisele. Kui soovite, siis võib selle taga näha veel ühte probleemi, millele on juhtinud hiljaaegu tähelepanu Eesti Ajalehtede Liidu tegevjuht härra Mart Raudsaar. Nimelt, probleemid algavad sellest, kui omavalitsused soovivad teha maksumaksja rahaga ajakirjandust. Muu hulgas on Eestis seoses omavalitsustes niisuguse "ajakirjanduse tegemisega" – jutumärkides, st paistab sõltumatu, aga tegelikult ei ole – löögi all ka kohalikud ajalehed. Kindlasti on sõltumatu ajakirjandus väärtus, mida me tegelikult selle eelnõuga kaitseme. Aitäh!

10:21 Aseesimees Enn Eesmaa
Küsimuste ringi avab Monika Haukanõmm. Palun!

10:21 Monika Haukanõmm
Tänan, härra juhataja! Hea ettekandja! Nagu oligi oodata, Vabariigi Valitsuselt loomulikult toetust ei tulnud. Samas on väga huvitav lugeda nende seisukohta. Nad ütlevad väga selgelt ja nõustuvad, et tegemist on olulise probleemiga, millele tuleb leida õiguslikult pädev ja terviklik lahendus. Minu küsimus lähebki selle Vabariigi Valitsuse seisukoha juurde. Nad on esitanud eelnõu kohta ka kuus märkust, mida on palutud rahanduskomisjonil arutada. Millised on teie kommentaarid Vabariigi Valitsuse seisukohtadele?

10:22 Andres Herkel
Aitäh küsimuse eest! Kõigepealt, mina ei oodanud, et valitsus annab sellise seisukoha, nagu ta andis. Mina olen ikka idealist ja loodan kõige paremat. Tegelikult Vabariigi Valitsus esimesel korral isegi otsust vastu ei võtnud. Nagu ma aru saan, arutati seda kahes voorus. Mulle tuli komisjoni minnes üllatusena, et selline seisukoht oli kujundatud. Ma lootsin toetust, kas või juba sellepärast, et nii sotsiaaldemokraatide kui ka IRL-i juhid on väljendanud arusaamist, et niisugune PBK-lt saadete ostmine tuleb kiiremas korras lõpetada, see ei ole ühele Eesti omavalitsusele kohane. Ma nüüd natukene tõlgendan ja arvan, aga leian seda, et ka Keskerakonna juht peaminister Jüri Ratas näeb siin probleemi, mis vajab lahendamist. Tema roll Keskerakonna Tallinna nõukogu juhina ei ole ilmselt selline, et ta oleks seda suutnud veenmisega lõpetada. Oleksime hea meelega tulnud siin Vabariigi Valitsusele appi.
Mis puudutab valitsuse seisukohta, nii nagu seda komisjonis esitati, siis siin oli mitmeid möödarääkimisi, mis mind esimesel korral ehmatasid, vähemalt suulise ettekande puhul. Kõigepealt, üks argumentidest, mis öeldi, oli see, et probleem on olemas küll, aga see seadus ei ole õige koht selle lahendamiseks. Mina arvan, et Riigikogu oma initsiatiiviga võib kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise reegleid kujundada. See on just nimelt see koht, kus meie saame sekkuda. Kõlas seisukoht, et muuta tuleks erakonnaseadust. Sellega kaasneva temaatika puhul tuleks võib-olla muuta midagi ka erakonnaseaduses, aga see on täiesti teine teema. Praegusel juhul ei ole avalikku raha kuritarvitanud siiski mitte Keskerakond otse, vaid seda on kuritarvitatud Keskerakonna kasuks, aga kuritarvitajaks on meie arvates olnud Tallinna linn ehk kohalik omavalitsus. Seetõttu olen seisukohal, et kõnealune seadus on täienduse jaoks täiesti õige koht.
Teiseks kõlas muidugi see väide, et see on ebaproportsionaalne ja keelab kogu ajakirjanduslike saadete tellimise. Ka Eesti Televisioonis on üks niisugune saade "Lauluga maale", kus omavalitsused aitavad rahastada seda, et kutsutakse külalisi. Vaat, siin on minu meelest nüüd üks väga ajakirjandusfilosoofiline või avalik-õigusliku ringhäälingu filosoofiat puudutav küsimus. Mulle meenub,

et mõni aeg tagasi – sellest võib olla ikka tubli kümmekond ja rohkem aastat – oli Eesti Televisioonis ühe ja teise ministeeriumi 15-minutilisi saateid. Eriti on mul meeles keskkonnauudised, kus lõpuks ilmus ikka vähemalt korra selle 15 minuti jooksul ekraanile ka ametis olev keskkonnaminister.
Mida me hakkame peale niisuguse olukorraga, kus riik ise finantseerib avalik-õiguslikku ringhäälingut? Ma arvan, et avalik-õiguslikku ringhäälingut tuleb rahastada otse, toimetuslik sõltumatus tuleb säilitada ja ministeeriumid, kohalikud omavalitsused, riigiasutused ei saa seda finantseerida niiviisi, et nad edastavad seal mingit poliitilist sisu. Ei pea üldse nemad finantseerima, seda saab korraldada teistmoodi – niiviisi, et tasakaalustatus on tagatud. Ma jään selle seisukoha juurde, et saadete tellimine ei ole kuidagimoodi kohaliku omavalitsuse ülesanne. Teavitada on võimalik teisiti. Saateid las teevad professionaalid. Avalikke teateid on võimalik raadios ette lugeda, televisioonis samuti, kas või näidata ja trükiajakirjanduses ära trükkida ning sellega on see töö tehtud. Aga vallavanemate arvamusartiklite avaldamine või niisuguste saadete ostmine, nagu PBK-s eetrisse läheb, on kurjast. See vahendustöö võiks jääda ajakirjandusele, kes siis kas võtab pakutud saate/teema vastu või jätab vastu võtmata.
Tõusis üles ka see küsimus, kes seda täitmist kontrollib. Ma arvan, et Mihhail Stalnuhhin võib komisjoni ettekandes seda kõike teise vaatenurga alt ka kajastada. Küsimus oli siin aga selles, et kui niisugused sätted kehtestada, siis kuidas tagatakse kontroll. Ma ei tea, minu meelest on see küsimus selles mõttes naljakas, et kohalik omavalitsus ise, kas või volikogu revisjonikomisjon, kannab hoolt selle eest, et omavalitsusüksuse finantsjuhtimise seadusest tulenevaid nõudeid täidetaks. Peale selle on meil olemas Riigikontroll. Kui on kahtlus, et reklaami on tehtud ühe või teise poliitiku kasuks valimiseelsel ajal, siis tegeleb sellega Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjon, nii et siin ma ka probleemi ei näe. Sellest võib rääkida pikemalt. Kui ma sisulist probleemi näen, siis võiks natukene arutleda selle üle, millises vahekorras meie pakutud lahendus on näiteks avaliku teabe seadusega, aga sellele valitsuse arvamus isegi mitte ei osuta.

10:29 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Krista Aru!

10:29 Krista Aru
Aitäh, härra juhataja! Austatud ettekandja! Te nimetasite avaliku teabe seadust ja minu küsimus ongi, milline on selle eelnõu koosmõju avaliku teabe seadusega. Kas sellele on üldse mõeldud, on seda analüüsitud, on seda uuritud?

10:29 Andres Herkel
Aitäh! Ma olen küsinud ühe mitteametliku lühianalüüsi selle kohta. Kindlasti, kui me selle eelnõuga edasi läheme, tuleks seda eraldi analüüsida. Võib-olla mitte niivõrd rahanduskomisjonis, kuivõrd see jääb põhiseaduskomisjoni küsimuste alla – see on naljakas, et eelnõusid käsitletakse niiviisi, et puutepinda kogu valdkonnaga tervikuna ei ole. Tõepoolest, meie tähelepanu juhiti sellele, et avaliku teabe seaduse kohaselt on teabe valdaja kohustatud andma avalikkusele korrapäraselt teavet avalike ülesannete täitmisest. Siis on seal veel pikk loetelu, millist teavet on teabe valdaja kohustatud avalikustama. Põhimõtteliselt on ühes paragrahvis olemas üks säte, mis kinnitab, et ka tele- või raadioprogrammid on selle avalikustamise vahendiks. Loomulikult, kõik kanalid, mis avalikkuseni jõuavad, on selleks vahendiks.
Ma tegelikult tulen tagasi selle juurde, et minu arvates ei pea avalikustamine eeldama mitte mingil moel seda, et tasu eest tellitakse saateid ja artikleid. Tasu eest on võimalik avaldada teavitust – omavalitsused avaldavad tihtipeale informatsiooni planeeringute arutelude kohta jms. Niisuguseid teavitusi on päris kindlasti võimalik edastada teiste vahenditega. Nüüd, siin on üks nüanss, mida minu meelest tasub tähele panna. Kuidagimoodi see tõepoolest kõlab kokku Tallinna linna, sh Tallinna linnapea retoorikaga selle kohta, mispärast niisugust tegevust PBK kaudu arendatakse. Jäetakse kõrvale kõik välispoliitilised küsimused, julgeolekupoliitilised küsimused ja lähtutakse ilmselt sellest, et teabe valdaja on kohustatud teabe avalikustama viisil, mis tagab selle jõudmise võimalikult kiiresti igaüheni. Üks väidetest ongi see, et PBK kaudu jõutakse kõige paremini venekeelse auditooriumini. Siin on väga tõsine kaalutlemise koht, kumb väärtus kumma üles kallutab. Üldiselt ükski endast lugupidav riik, st riigiasutus ega kohaliku omavalitsuse asutus, ei peaks kasutama avaliku teabe seadusest tuleneva ülesande täitmiseks niisugust kanalit.
Ma viitan siinkohal ka nendele analüüsidele, mida üldse Venemaalt lähtuva meedia ja mõjutustegevuse

kohta on tehtud. Neid on tehtud mitmeid kordi ja väga erinevaid. Üks on RAND Corporationi kodulehel ka praegu kättesaadav. Nad küsivad, mida teha niisuguses olukorras, ja järelduse sisu on säärane: niisuguses olukorras tuleb arendada ja vajaduse korral investeerida kodumaistesse meediakanalitesse, nende sisutegevusse. Ehk see, mida avaliku raha eest tuleb teha, on praegusel juhul, kui me räägime televisioonist, Eesti Rahvusringhäälingu tugevdamine venekeelsete saadete poolest. Kindlasti ei tohiks raha suunata teisest riigist lähtuvale telekanalile, mille sisuanalüüs kinnitab, et esiteks on see poliitiliselt tasakaalustamata ja teiseks ei edasta lõppkokkuvõttes Eestile teps mitte sõbralikke seisukohti. Ja kolmandaks, mis veel kõige hullem, see jätab auditooriumile mulje, et tegemist ongi Eesti kohalikke probleeme käsitleva kohaliku telekanaliga.

10:34 Aseesimees Enn Eesmaa
Külliki Kübarsepp, palun!

10:34 Külliki Kübarsepp
Aitäh, hea aseesimees! Hea ettekandja! Presidendi eestvõttel on algatatud diskussioon selle üle, kas kohalikes omavalitsustes võiks teha ka tulemusauditi, mis annaks kohalikule inimesele kindlasti väga selge vastuse küsimusele, kas tema, maksumaksja raha on sihtotstarbeliselt ja mõjukalt kasutatud. Seda mõtet on edasi kandnud ka vastne riigikontrolör Janar Holm. Kas see valdkond on üks põhjus, miks suurerakonnad, kes on pikema aja jooksul omavalitsuse valitsemise vastutust kandnud, on sellele nii kategooriliselt vastu?

10:35 Andres Herkel
Aitäh! See tulemusauditi filosoofia on ilmselt laiem küsimus, koosmõju sellega, mis on omavalitsuse ülesanne, mis on autonoomia ja kas kõikide ülesannete täitmist saab rahaliselt mõõta. Kindlasti võib siin olla probleem suurel määral ka selles, et Eestis on tõepoolest kujunenud omavalitsusjuhtide kiht, kes on harjunud sellega, et neil on piisavalt raha andmaks iseendast häälekalt teada kohalikus vallalehes. Eespool osutasin Mart Raudsaare seisukohale, mis on minu meelest Eesti ajakirjandusmaastikul päris alarmeeriv, selle kohta, et tung kasutada kohaliku omavalitsuse vahendeid, et anda välja valla- või linnalehti ja teeselda nendes sõltumatut ajakirjandust, on päris suur. Tegelikult see Eesti ajakirjanduse sõltumatust olulisel määral kahjustab. Ma ei oska nüüd seda seostada – pole vast põhjust – ühe või teise erakonnaga, aga kindlasti on selline probleem olemas. Ma usun, et Riigikontrolli audit, kui see peaks valmima, heidab ka sellele valgust.

10:37 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, Keit Pentus-Rosimannus!

10:37 Keit Pentus-Rosimannus
Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Vaadates seda olukorda, kus täiesti karistamatult jätkatakse Eesti suhtes vaenuliku kanali rahastamist meie oma Eesti maksumaksja rahaga ja tehakse seda selles kanalis saadete ostmise sildi all, on hästi arusaadav, kust see eelnõu tõukub. Aga ma ütlen ausalt, et kindlasti oleks ka mulle oluliselt sümpaatsem, kui me ei peaks järjekordselt millegi seadusesse raiumisega reguleerima sisuliselt poliitilise kultuuri küsimusi. Te panite rõhku oma ettekandes ja ka küsimustele vastates PBK-st saadete ostmise lubamatusele – ja ma olen sellega sada protsenti nõus –, aga selle kõrval on Tallinnal terve oma telekanal, mis raiskab miljoneid, teeseldes sõltumatut ajakirjandust. Kas ma saan õigesti aru, et see eelnõu jätab Tallinna Televisiooni probleemi kõrvale?

10:38 Andres Herkel
Aitäh! Kõigepealt, ma nõustun küsijaga absoluutselt selles, et kui neid asju saaks lahendada poliitilise kultuuriga, siis oleks väga palju parem ja me ei peaks selliseid eelnõusid esitama. Vabariigi Valitsuse arvamuses on ka seda rõhutatud, aga nemad ei näita meile, kuidas seda saab paremini teha kui sellega, mida meie pakume. Samuti ma väga tänan Tallinna Televisiooni küsimuse tõstatamise eest, sest tegelikult ma säärast küsimust mõnevõrra siin ootasin. Me otseselt seda ei puuduta, tõepoolest, aga kindlasti on siin puutumus olemas. Loomulikult tekib siin see küsimus, kas see, kui kohalik omavalitsus täielikult finantseerib ühte telekanalit, on saadete ostmine või mis asi see on. Põhimõtteliselt riik ju

tegelikult toetab ka rahvusringhäälingut ja me kõik oleme kokku leppinud, saame sellest aru, et see ei ole saadete ostmine, sest seal on tasakaalumehhanismid, tasakaalustatud nõukogu, mis koosneb eri poliitiliste jõudude esindajatest, ekspertidest jne.
Tallinna Televisiooni küsimusel on kahtlemata selle tõstatatud teema kontekstis väga tugev puutumus. Kui nüüd mõelda selle peale, et üldse üks omavalitsus niisugusel kujul telekanalit finantseerib, siis minu arvates saab see toimuda ainult sellisel juhtumil, kui on tagatud avalik-õiguslikule ringhäälingule omased mehhanismid. Olgu kas või Tallinna volikogus esindatud kõigist jõududest koosnev nõukogu, olgu tagatud täielik toimetuslik sõltumatus, olgu tagatud see, et kutsutakse saatesse erinevaid inimesi. Ausalt öelda see, mida mina Tallinna Televisioonis üldiselt siiamaani olen näinud, on sellest kõigest kaugel. Ehk siis Tallinna Televisiooni küsimusel on kindlasti selle meie tõstatatud teemaga arvestatav puutumus, aga ma ei arva, et me selle eelnõuga seda probleemi päriselt lahendame.

10:40 Aseesimees Enn Eesmaa
Jüri Adams.

10:40 Jüri Adams
Lugupeetud ettekandja! Selle nähtuse poliitiline definitsioon ja hinnang, kuivõrd see on korruptsioon, on üks meie aja üldisemaid küsimusi. Mina saan aru niimoodi, et Nõukogude Liidu lagunemisel tekkinud riikides kasutatakse selliste nähtuste kohta valdavalt sellist vene keelest lähtuvat väljendit nagu "administratiivse ressursi kasutamine". Kas seda sobiks ka eesti keeles nii nimetada või on meil mingisugune parem omakeelne nimetus? Meil on kunagi olnud sellised väljendid nagu "käsi peseb kätt" ja "onupojapoliitika". Nendega seda vist väga hästi ei kirjelda. Kuidas me peaksime seda iseloomustama, et meie kohta ei öeldaks nii, nagu ütlevad mitmed Eestit külastavad venelased, et siin on osa elust, mis mitte millegi poolest ei erine elust Venemaal?

10:41 Andres Herkel
Aitäh! Kõigepealt üks lähtekoht, millega tullakse niisuguste algatuste vastu, on suhteliselt küüniline: sõltumatut ja vaba ajakirjandust ei saagi olemas olla ning kõik see, mida me oleme püüdnud sõltumatuna kujundada, seda tegelikult ei ole. Niisugused süüdistused tulevad ka. Aga nüüd see administratiivse ressursi kuritarvitamine jms väljendid. Ma arvan, et need on kõik asjakohased, kui neid kasutada näiteks metafooridena ja tõsisemas erialatekstis. Eri riikide analüüsi tekstis on tõesti kasutusel termin "administratiivse ressursi kuritarvitamine". Võib-olla eesti keeles oleks natukene lihtsam, lühem ja selgem öelda "avalike vahendite kuritarvitamine". Aga *misuse of administrative resources* on selline väga tavaline väljend, millega mina olen aastaid tagasi oma töises tegevuses Euroopa Nõukogus väga palju kokku puutunud, seda kasutatakse nii eri riikide valimissituatsioonile ja valimiste sõltumatusele hinnangu andmisel kui ka GRECO korruptsioonivastase üksuse analüüsides. See on väga laialt kasutatav termin, mitte ainult endise Nõukogude Liidu riikide kohta, vaid kindlasti väga palju laiemaltki.
Tegemist on väga keerulise probleemiga, mida ei ole võimalik lõplikult ja sajaprotsendiliselt lahendada. Näiteks tulevad meil järgmisel aastal valimised ja Riigikogu liikmetel lõpeb siin mingi aeg enne valimispäeva töö ära. Võib-olla sõidab keegi sellel perioodil kuluhüvitise eest valijatega kohtuma. Tekib küsimus, kas ametis olevatel Riigikogu liikmetel on administratiivse ressursi, kaasa arvatud oma aja kasutamise eelis võrreldes teiste kandidaatidega. Kunagi Gruusias ma kohtasin sellist probleemi: opositsioon ütles presidendile, et kuna on valimised, siis sa ei tohi kasutada oma ametiautot, käi jala. Selliseid asju saab alati viia ka absurdini ja väga kaugele.
See probleem, millele kõnealune eelnõu tähelepanu juhib ja mis on Eesti avalikkuse ees seoses PBK-ga, on minu meelest erakordselt selge avalike vahendite kuritarvitamine. Ma ei söanda siin praegu piiri seada, sest see on alati päris keeruline. See, mida me püüame siin eelnõuga lahendada, on aga selgelt üle piiri ja vajab lahendamist.

10:45 Aseesimees Enn Eesmaa
Barbi Pilvre, palun!

10:45 Barbi Pilvre

Aitäh, hea eesistuja! Hea ettekandja! Väga oluline probleem, millele ka Mart Raudsaar viitas, on poliitilise sisu ja ajakirjanduse läbipõimumine. Ma toon ühe näite ja küsin, kuidas käituda. Vallalehes kajastatakse kohaliku kaubanduskeskuse avamist, sellega on seotud mitmed kohalikud poliitikud. Kas see on teavitamine, poliitiline promo? Oletame, et seda vallalehte annab välja vald. Kuidas seda juhtumit menetleda?

10:45 Andres Herkel
Aitäh! Ma arvan, et nii nagu igasuguste muude avamiste puhul ei ole poliitikute pildid valimiseelsel perioodil kohe kindlasti asjakohased. Need juhtumid võivad olla äärmiselt eripalgelised. Tekib kõiksugu küsimusi, alates sellest, kas tõesti inimesed kaubanduskeskuse avamisest teada ei saa, kui vallaleht seda ei käsitle. Ses mõttes on küsimus ikkagi kontekstis. Me peame vaatama lehte tervikuna, me peame vaatama mingit ajaperioodi, me peame vaatama seda, näiteks valimiseelsel perioodil, kui palju ühe või teise poliitilise jõu kandidaate on saanud ruumi – on jäänud pildi peale või avaldanud oma seisukohti. See tervikpilt on ilmselt see, mida analüüsida, mitte üksikjuhtum. Üksikjuhtumist päriselt järeldust teha siiski ei saa. Aga ma rõhutan veel kord, et valla sisemisest asjaajamisest ja mingitest volikogu otsustest või kohaliku elu korraldamise küsimustest teadaandmine lehe kaudu on täiesti aktsepteeritav tegevus ja kindlasti mõeldav. Aga see, milles Mart Raudsaar näeb ohtu ja milles ka mina näen ohtu, on see, kui vallalehed hakkavad teesklema kohalikku ajakirjandust ja võistlema seniste maakonnalehtedega, mida antakse välja erainitsiatiivil, mitte avaliku raha eest. Ausalt öelda see oht – selles olukorras, kus meie omavalitsused on ühinenud ja suurenenud – võib minna veel suuremaks, kui ta siiani on olnud.

10:48 Aseesimees Enn Eesmaa
Enn Meri.

10:48 Enn Meri
Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Kas selles küsimuses on mingisugused rahvusvahelised kogemused, mida saaks esile tõsta?

10:48 Andres Herkel
Aitäh küsimuse eest! Jah, on. Tegelikult, kui me jõuame teise lugemiseni, loodetavasti, siis ma arvan, et neid asju oleks vaja üldistada. Üks pool on see, mida ma ka eespool ütlesin, et ükski endast lugupidav riik endale niisugust tegevust, nagu meil PBK puhul toimub, lubada ei saa. See on väga selge kogemus. Teine küsimus on see, kuivõrd ja kuidas on see eri riikide seadustes reguleeritud. Me oleme õigus- ja analüüsiosakonnale ka sellekohase päringu esitanud, aga vastuse saamine võtab ilmselt nii palju aega, et kui me läheme selle eelnõuga edasi, siis teise lugemise ettevalmistamise ajaks on kindlasti informatsiooni rohkem.
Lugupeetud Oleg Samorodni on mulle saatnud väljavõtted Prantsusmaa seadusest, kommunikatsioonivabaduse seadusest. See pärineb, muide, 1986. aastast – sellistes Lääne-Euroopa riikides on seadused enamasti päris vanad. Selle alusel on välja antud ka dekreete, mis puudutavad kohalikke omavalitsusi. Seal on öeldud, et tuleb austada – vabalt tõlgin prantsuse keelest – poliitilise kallakuga reklaamihõnguliste saadete keeldu. Härra Lenk, te raputate pead. *Interdiction des émissions publicitaires à caractère politique*.

10:50 Aseesimees Enn Eesmaa
Kui midagi jäi veel segaseks, siis Heimar Lenk saab küsida.

10:50 Heimar Lenk
Aitäh! See on nii naljakas ettekanne, et tore kuulata, hea tuju kohe täna. Mul on kaks küsimust ühes. Miks te peate Tallinna Televisiooni tasakaalustamatuks, kui parlamendi opositsioonierakonna juht Talvik on Tallinna Televisiooni saate "Otse kümnesse" saatejuht ja saab sealt palka? Ja teine pool on see: mis ajast te peate vallalehti ajakirjanduseks? Millele te toetute? See pole ajakirjandus.

10:50 Andres Herkel

Aitäh, härra Lenk! Ma jagan teie arusaamist, et see ei ole ajakirjandus. Kuid sellel avaldub väga selge tendents paista nagu ajakirjandus ja mida enam raha sinna sisse pannakse, seda enam see mõjutab tegeliku sõltumatu ajakirjanduse turgu. Mis puutub härra Talvikusse, siis ilmselt tuleb küsimusi esitada temale endale. Siin võib aga näha mingisugust katset Tallinna Televisiooni initsiatiivil. Ma olen kuulnud ka seda, et on kavas tuua sisse erakapitali. Kui nüüd Tallinna Linnavalitsus mõistlikult talitab, siis tuleks selle televisiooni probleem lahendada kas erakapitali kaasamisega, müümisega või tõesti tasakaalumehhanismide loomisega. Teie ise, ma tean, olete seal saadetes hästi palju olnud. See küsimus kallutatusest, jällegi, ei ilmne mitte üksikjuhtumi puhul, vaid pikas ajalises vaates.

10:51 Aseesimees Enn Eesmaa
Heimar Lenk, teine küsimus.

10:52 Heimar Lenk
Kas ma sain õigesti aru, et kui nüüd Talvik saab saatejuhina jätkata, siis võib ka Tallinna Televisioon jätkata? Ma lugesin sellise vastuse välja.

10:52 Andres Herkel
Aitäh! See seaduseelnõu ei tegele otseselt Tallinna Televisiooniga, aga nii nagu ma ütlesin Keit Pentus-Rosimannusele, on siin kindlasti puutumus olemas ja siit tekib küsimus, kas niisuguse telekanali pidamine tähendab nüüd ka saadete ostmist selles mõttes, nagu see on meil seaduseelnõusse kirja pandud. Ma ütlesin umbes niiviisi ja jään selle seisukoha juurde, et kindlasti ei määra ühe või teise telekanali sõltumatust ja vastavust heale ajakirjandustavale mitte see, kas eri erakondadest pärit saatejuhtide kaasamine on tasakaalustatud, st kas neid on ühelt ja teiselt poolelt. Seda saab määratleda ikka selle kaudu, kas on olemas selged tasakaalustatuse põhimõtted, nagu Eesti puhul on Eesti Rahvusringhäälingu seadusega kehtestatud, ja kas on tegemist ka poliitiliselt tasakaalustatud nõukoguga. Äärmisel juhul, kui omavalitsus leiab, et tal on vaja teha televisiooni, võiks seda teha niisugusel juhtumil, kui luuakse analoogiline mehhanism. Aga suurt vajadust ma siiralt öeldes selle järele ei näe, sest, jällegi, meil on olemas avalik-õiguslik ringhääling, mis täidab oma seadusega pandud kohustusi, ja selle kaudu ei jää üldiselt ka Tallinna linna probleemid kajastuseta.

10:53 Aseesimees Enn Eesmaa
Märt Sults.

10:53 Märt Sults
Aitäh, härra eesistuja! Hea ettekandja! Mul on olnud õnn teha kolm saatesarja ja kolm hooaega kooliteemalisi saateid Tallinna Televisioonis, sest muu telekanal neid ära ei ostnud – selles mõttes "ostnud", et jutumärkides, mitte rahaliselt. Siis juhtus aga nii, et saated "Pikk vahetund" ja "Pärast tunde" esitasid teemad, aga samal ajal riigitelevisioon ja kommertskanalid tegid väikesed ideevargused ja hakkasid kajastama neid teemasid oma vaatevinklist, mis ei olnud objektiivse reaalsusega kooskõlas. Kuidasmoodi neid asja tõlgendada? Kas Tallinna Televisioon on edumeelne televisioon või on ta ideede generaator? Samal ajal peaks neid asju ju võrdlema ja hindama objektiivselt.

10:54 Andres Herkel
Aitäh, härra Sults! Ma arvan, et kui Tallinna linn otsustab Tallinna Televisioonile luua niisuguse sõltumatu nõukogu, millele ma eelmisele küsimusele vastates osutasin, siis on see küsimus nendele. Kõnealuse seaduseelnõu kontekstist läheb Tallinna Televisiooni saadete hindamine siiski päris kaugele.

10:55 Aseesimees Enn Eesmaa
Rohkem ettekandjale küsimusi ei ole. Komisjoni ettekandeks palun kõnepulti rahanduskomisjoni esimehe Mihhail Stalnuhhini.

10:55 Mihhail Stalnuhhin
Härra juhataja! Lugupeetud kolleegid! Seda seaduseelnõu arutas rahanduskomisjon oma korralisel istungil 9. aprillil. Ennekõike kuulati ära Vabariigi Valitsuse esindaja. Tema tutvustas Vabariigi Valitsuse

seisukohta ja märkis ära, et kuigi valitsus saab aru probleemi olemusest, ei toeta ta seaduseelnõu esitatud sõnastuses. Valitsuse kirjas on ära toodud kuus punkti, miks seda seaduseelnõu ei toetata. Esimene punkt on see, et pakutav muudatus dubleerib olemasolevaid sätteid ja seal on viide nii KOKS-ile kui ka erakonnaseadusele. Loogika on selline, et praegugi on teatud tegevus keelatud. Teine põhjendus on ebaproportsionaalsus. Konkreetsete küsimuste-vastuste taustal selgitan seda hiljem veidi pikemalt. Veel oli viide sellele, et kohaliku omavalitsuse üksuse finantstegevuse seadus ei tegele kohaliku omavalitsuse tegevuse üksikasjadega. See oleks omaette pretsedent ja selle jaoks on olemas teised õigusaktid. Neljandaks peaksid olema kohe selgelt näha sanktsioonid keelatud tegevuse eest. Pole määratud ka organit, kes peaks ennekõike välja selgitama, kas on rikkumisi, ja siis tegema mingi otsuse, mis karistaks rikkujaid.
Siis viitas Vabariigi Valitsuse kiri sellele: seaduseelnõu seletuskirjas on juttu, et võiks pöörduda avalik-õigusliku ringhäälingu poole selleks, et avalikkust huvitavat teavet edastada. Valitsus vaidles sellele vastu. Ringhääling selliste asjadega ei tegele. Ja viimane, kuues, on seesama poliitiline kultuur, millest siin sai juba üht-teist räägitud. Selliseid asju on sama hästi kui võimatu defineerida ja seadustada, seda teavad kõik, täpselt nii nagu ei ole võimalik kuskil seaduses ära määrata näiteks koalitsiooni, opositsiooni jne. Selge see, et algatajate esindaja tutvustas seaduse mõtet, aga sellest sai siit puldist juba pikalt räägitud, ma ei hakka seda kordama.
Siis tulid küsimused ja paljud küsimused pühendusid tegelikult ühele teemale: miks ei tohi osta näiteks artikleid. Kuna nad on omavahel seotud, siis mõte on selline. Näiteks, mingi omavalitsus võtab vastu mingi määruse, millega antakse mingi soodustus – komisjonis oli juttu näiteks korteriühistutest –, meedia ei ole aga huvitatud lihtsalt sellise kuiva info trükkimisest, ometi tekib vajadus see teave siiski inimesteni toimetada. Siis ostetakse pind ja tehakse sellel teemal lugu, kus mainitakse näiteks, et linnapea selgitab linnarahvale, millise otsuse kohalik omavalitsus tegi. Vastus oli selline, et sellega peab tegelema ajakirjandus. Poliitikud võivad kirjutada arvamusartikleid ja siis on juba meedia asi, kas neid trükkida või mitte trükkida.
Siis tekkis selline küsimus … (Pöördub E. Eesmaa poole, sest saalis on lärm.) Härra juhataja! Need on meie erakonnakaaslased. Kas te ei võiks neile kuidagi sõbralikult öelda, et nad läheksid vähemalt koridori?

11:00 Aseesimees Enn Eesmaa
Püüan. Võimatu on arvata küll, mis neid praegu erutab, kuid ma tuletan meelde, et ametlikud läbirääkimised algavad üsna pea. Kolleegid Keskerakonnast …

11:00 Mihhail Stalnuhhin
Kuule, viska neid haamriga.

11:00 Aseesimees Enn Eesmaa
Kui te lubate, siis me jätkaksime. Palun!

11:00 Mihhail Stalnuhhin
Okei. Vahepeal tekkis vajadus küsida, kas algatajate esindaja on kunagi töötanud kohaliku omavalitsuse täitevvõimus. Selgus, et ei ole. Tekkis vajadus täpsustada ka PBK kohta. Minu arvates selliseid avaldusi, et see on vaenulik kanal, võib teha inimene, kes on oma elu pühendanud selle ööpäevaringsele vaatamisele. Algatajate esindaja ei olnud seda nägu. Arvatavasti sellega tekiks probleeme. Ta ei ole prantsuse keeles jne. Komisjoni liikmetelt kõlas ka selliseid repliike, mis ei nõudnud vastust. Avaldati arvamust, et tegemist on ühiskondliku probleemiga. Juhiti tähelepanu, et eelnõu hõlmab kõiki omavalitsusi üle Eesti, sest vahepeal läks kogu asi juba väga Tallinna-keskseks.
Lõpus oli veel selline lühike jutt. Küsiti, et kui tehakse reklaamikampaaniat, kus kutsutakse noori või üldse peresid kuskile omavalitsusse elama, siis kas see on lubatud. Jah, see on lubatud. Kas sel juhul tohib omavalitsuse juht, kas linnapea või vallavanem olla kutsuval plakatil või kusagil artiklis figureerida? Ei tohi. Mingi suvaline isik tohib. Kui aga selgub, et kolme kuu pärast on ta Riigikogu valimistel kandidaat, siis justkui jälle ei tohi. Nii et küsimusi jäi rohkem kui vastuseid.
Komisjon otsustas, et teeb ettepaneku tuua see eelnõu esimesele lugemisele Riigikogu saali tänaseks, 17. aprilliks. Küsisin, kes soovib olla komisjoni ettekandja. Pika pausi jooksul lootsin, et keegi avaldab sellist soovi, aga kedagi ei olnud, nii et komisjoni esimehena olen siin teie ees kaasettekandjana. Siis

toimus hääletamine, kas tuleks eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata. Seda ettepanekut toetas, st poolt oli 5 komisjoni liiget, erapooletuid oli 0 ja vastu 0. Aitäh!

11:03 Aseesimees Enn Eesmaa
Andres Herkel esitab esimese küsimuse.

11:03 Andres Herkel
Aitäh! Austatud ettekandja! See eelnõu on väga selgelt laiemal pinnal kui ainuüksi rahanduskomisjoni valdkond. Ma olin komisjonis eelnõu algatajana ajal, kui Andres Ammast enam ei olnud ja Enn Meri veel ei olnud komisjoni liige, seetõttu ma komisjoni arutelusse väga sekkuda ei saanud, aga esitan siin siiski ühe küsimuse. Miks ei tulnud komisjonil ette vajadust küsida selle temaatika kohta arvamust põhiseaduskomisjonilt või kultuurikomisjonilt, mis tegeleb ringhäälinguküsimustega, võib-olla isegi julgeolekuasutuste järelevalve komisjonilt?

11:04 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Mul isiklikult tekkis küsimus, mis on suunatud Riigikogu juhatuse poole, miks tuli selline eelnõu rahanduskomisjoni, põhimõtteliselt, sest mina ei arva, et selliste asjadega peaksime tegelema meie. Hea küll, kevadel veel on, kuhu aega raisata, saab eelnõu niisama välja visata, eks ju. Aga kui see oleks tulnud sügisel, siis mina lausa protestiks. See on ainus emotsioon, mis mind seoses sellega painas. Küsida arvamust põhiseaduskomisjonilt – sellist ettepanekut keegi ei teinud. Ja komisjon arutab neid asju, mida on välja öelnud komisjoni liikmed.

11:05 Aseesimees Enn Eesmaa
Jüri Adams.

11:05 Jüri Adams
Härra Stalnuhhin! Aastate jooksul on mulle silma hakanud teateid, et Leedus olevat sisu pärast mitmesuguste venekeelsete telekanalite saadete näitamine keelatud. Tõenäoliselt te teate seda valdkonda paremini. Kas te oskate öelda, kas PBK kanalina on ka praegu Leedus keelatud või on ta vahepeal olnud keelatud?

11:05 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh küsimuse eest! Aga parim spetsialist vene kanalite teemal istub teie kõrval, vasakut kätt. Mina Leedus ei käi selle jaoks, et nende televisiooni vaadata.

11:05 Aseesimees Enn Eesmaa
Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh ettekandjale! Avan läbirääkimised fraktsioonide esindajaile. Reformierakonna fraktsiooni esindab Jürgen Ligi. Palun!

11:06 Jürgen Ligi
Austatud juhataja! Austatud kolleegid! Reformierakonna fraktsioon võtab, mõistagi, seda teemat väga tõsiselt. Kui siin kõlas arvamus, et ettekanne oli naljakas, siis meie arvates on teema liiga tõsine, et midagi sellist öelda. Küll aga on lahendus, mida Vabaerakond pakub, vastuoluline. Me usume rohkem iseregulatsiooni kui keeldudesse. Et iseregulatsioon ei tööta selles suunas, nagu me tahame, on mõnedel juhtudel paratamatus. Selline keelamise variant võib osutuda pigem petlikuks ja legaliseerida moraalitut käitumist. Me tegelikult ei tahaks seda legaliseerida, me tahaks jätta ka avalikkusele võimaluse anda hinnanguid.
Siin on palju juttu olnud PBK-st. Eile lugesime uudist, kuidas PBK ei ole enam venekeelsete elanike hulgas kõige populaarsem kanal. Uus lemmik on aga tegelikult täpselt sama ohtlik. Vene ajakirjandus ei ole vaba. Keelates ära kohalike omavalitsuste panuse, ei saa me kuidagi mõjutada Kremli panust ajupesusse Eestis. Enamgi, meil on olemas Tallinna Televisioon, mis ei ole mitte millegi poolest parem kui PBK, vaid on palju salakavalam, palju massiivsem. Väga kahetsusväärselt on see suutnud kaasata ka Eesti, ütleme niimoodi, valgete erakondade poliitikuid, kes käivad seal saatejuhtidena ja jätavad mulje tasakaalustatusest. Minu arust on kogu see asi siiski küsimus poliitilisest kultuurist, mitte käskudest ja

keeldudest. Ma ei hakka küll ütlema inimestele, et nad ei tohi sinna minna, kuid ma ei kiida seda ka mitte kuidagi heaks.
Me ei saa päriselt välistada, et omavalitsusel on mingisugused missioonid, mis otseselt seadustega nende ülesannete hulka ei kuulu. Selles mõttes me ei saa ka välistada, et ostetakse mingisuguseid saateid. Me ei kiida seda üldiselt heaks, aga me ei saa välistada, et vahel võiks seda hoopis tunnustada. Igatahes keeldudega me läheksime proportsioonist välja ja piiraksime omavalitsuste otsustust liiga palju. Kõike, mida kohalik võim tahab teha, ei peaks ehk seadusega ette ütlema, seda enam, kui see jätab vale mulje, nagu nüüd oleks probleem lahendatud. On alles kogu paralleelmaailm – Tallinna Televisioon, mupod, lipod ja mupad (pangad) –, ehitatakse midagi, mis vabas maailmas on naeruväärne või lausa kahjulik, aga nüüd keelame ära saadete ostmise ja jätame mulje, et kõik on hästi. See ei toimi. Minu arust ei tohiks käia inimesed Tallinna Televisiooni jutusaadetes. Me räägime mingisugusest tasakaalustamisest, aga proovige sõnnikut tasakaalustada saiaks, see tegelikult ei õnnestu. Siin ei ole mingit juttu sellest, et me võtame erainvestori või müüme midagi kuhugi maha. Seda ei ole võimalik teha, see ei ole kaup. See on kunstlikult loodud sõnnik ja seda ei tohiks käsitleda ka selle seaduse kaudu kui mingisugust asja, mis on tore edasi, juhul kui me keelame ära ostetavad saated. Kogu see kanal on ostetud, kõik need inimesed on ostetud. Kõik, kes räägivad, et nad tegid toreda haridussaate, proovige saada nad korralikku kanalisse ja vaadake, kas neil on saatejuhina olemas see väärtus, mida nad siin küsimuste käigus püüavad näidata.
Palun lisaaega!

11:10 Aseesimees Enn Eesmaa
Palun, kolm minutit juurde!

11:10 Jürgen Ligi
Need punktid on ühtpidi omavalitsusele liiga piiravad, teistpidi jällegi loovad näilisuse. Sellepärast mina soovitan oma fraktsioonil jätta hääletamata. Igal juhul me peame selles valdkonnas edasi mõtlema, kas on otseseid julgeolekuprobleeme, mida me saaksime kõrvaldada, juhul kui me ka regulatsioone kehtestaksime, aga eelkõige peaks avalikkusel olema võimalus hinnata, kes selliseid räpaseid asju kaasa teevad ja kes ei tee. Minu arust on meil selle kolmetähelise ühendi PBK teema ümber saanud ikka mõnigi persoon selgemaks. Ja ei ole nii, et meil on justkui mingi hea Keskerakond ja halb Keskerakond, nagu ettekandja siin väitis. Ei, see on kõik üks Keskerakond ja Jüri Ratas on selle juht. Jüri Ratas on ka selle PBK räpasuse organiseerija, olles Tallinna nõukogu esimees, ja tegelikult ta ei ole üritanud mitte midagi muuta. Ta elab Mihhail Kõlvartite, Yana Toomide häälte peal. Las see ollagi nii – las Eesti valija näeb, kes on kes. Ma arvan, et seda valvsam ta on. Ja nii suur see julgeolekuoht meil ka ei ole, et me peaksime poolikute, räpakate lahendustega minema ja jätma vale mulje ohutusest. Aitäh!

11:12 Aseesimees Enn Eesmaa
Keskerakonna fraktsiooni nimel Mihhail Stalnuhhin.

11:12 Mihhail Stalnuhhin
Aitäh! Kui eelnõu endaga on enam-vähem kõik selge – ja eelkõneleja sellele eriti ei pühendunud, rääkis hoopis teistel teemadel –, siis on ikka asju, mida annab siin läbi rääkida. Esimene on see, mida ma imetlen juba palju aastaid, nimelt, kui võimsalt me liigume demokraatia poole. Me oleme valmis keelustama teatud infoallikad, mitte nendega vaidlema – see on raske, seal võib juhtuda niiviisi, et saad peksa. Keelame ära ja ongi kõik. Ongi küsimus lahendatud. Kui ei saa keelata? Rahvusvahelise elu normid on juba kord sellised. Seesama RT ja Sputnik, tehke mis tahate, aga nad töötavad nii Ühendriikides kui ka Inglismaal ja üle Euroopa. See tähendab, et ei ole võimalik midagi teha, on vaja nendega vaielda. Aga siis teeme niiviisi, et ei käiks, keelame ära. Las käiakse ainult seal, lugupeetud kolleeg, kus te olete kinni maksnud reklaamikampaania ja teie liikmetest tehakse eraldi filme, nagu me kõik mäletame.
Kuhupoole me liigume? Me lõime ETV+ selleks, et venelastel Eestis oleks, mida vaadata. Vaadake reitinguid! Vaadake! Seda kanalit ei vaata peaaegu mitte keegi. Huvi tekib siis, kui on mingi kohalik saade. Mulle on räägitud, et siis on vaatajaid mõnikord võimsalt – ma küll ei tea, kust nad need arvud võtavad – 8000. Ei ole konkurentsivõimeline. Ma tahan teile selgitada, et sa pead samal tasemel olema. Ma ise PBK-d eriti ei vaata, peale ühe saate. Seal on minu lemmiksaade, mis sündis minuga ühel kuul,

"KVN". Seda ma olen vaadanud eluaeg ja vaatan kuni surmani. Aga rohkem huvitavad mind teised kanalid ja jutusaated, vaidlussaated, seal on tõesti huvitav. Mida te saate välja panna, et kohalik venelaskond – me räägime ju temast, eks ole – vaataks ETV+ ja Eesti kanaleid? Kas te suudate teha neid vaidlusi sama huvitaval tasemel, nagu seda teevad mõned Vene kanalid? Ei suuda. Miks ei suuda? Sest üks ütleb "mitte käia", teine ütleb "mitte rääkida". Mõnda aega olen siin Riigikogus olnud. Üksainus asi, mis on jäänud veel kuulmata, on see, et keegi keelab ära mõtlemise, valesti mõtlemise. Teatud asju ei tohi lugeda, ei tohi vaadata, ei tohi kuulata. Tehke see viimane samm, ma tahaks seda näha – keelake ära mõtlemine.

11:16 Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Herkel Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel.

11:16 Andres Herkel

Austatud juhataja! Austatud Riigikogu liikmed! Ühes oli Jürgen Ligil vist õigus. Ma hakkasin niiviisi mõtlema kuulates Mihhail Stalnuhhini sõnavõttu. Kui juba Mihhail volitati Keskerakonna nimel sellel teemal sõna võtma, siis ilmselt seal tõesti tiibu ei ole, ongi üks niisugune PBK sõprus. Teistpidi on mul väga kurb, et eelkõnelejad – ilmselt mõlemad – tulid konserveerima seda vastuolu, Reformierakonna ja Keskerakonna vastuolu, mida nii PBK kui ka Tallinna Televisooni olemasolu praegusel kujul ilmselt aitab toita. Ma oleksin oodanud tõepoolest Jürgen Ligilt seda, et Reformierakond tuleb vähemalt selle eelnõu edasise menetlemisega kaasa ja aitab meiega koos mõelda, kuidas paremini reguleerida.
Jõuan selle järelduseni, mis siin küsimustes püstitati. Tõenäoliselt on suured erakonnad tõesti seda meelt, et nende omavalitsusjuhtidel peab olema privileeg avalikku raha natukene kuritarvitada. See on niisuguse väikese virutamise mentaliteet. Võib-olla PBK-s käib see suurelt ja Eesti julgeolekut ohustavalt, aga see väikene virutamine on nii kallis, et jumala eest ei tohi puutuda seda privileegi, mis on – avaliku raha eest saateid osta. Meie arvates on see olemuslikult vale. Me oleme ka sellel lainel, et poliitiline kultuur on igal juhul parem lahendus kui see, et me seaduse jõuga niisuguseid olukordi lahendame. Aga vaadake, praegusel juhul, eriti PBK kaasuse puhul on julgeolekuküsimus sellega kaasnevalt siiski nii suur, et me pakuksime siin lahenduse. Teeksime ettepaneku teha see samm, et korrastada arusaama sellest, mismoodi kohalik omavalitsus oma teavitusega tegeleb, ning panna niisuguste saadete ja artiklite ostmisele piir.
Kui kellelgi on tahtmine siin sõnastuses otsida mingisuguseid nüansse, kas või minu tsiteeritud Prantsusmaa seaduse vaimus, siis seda kõike on võimalik koos teha. On võimalik oodata ära ka eri riike puudutav analüüs. Kindlasti võib selliseid sätteid leida mitmete riikide seadustest, aga igal juhul tuleb siin edasi minna. Praeguses olukorras ei ole keegi isegi öelnud seda, et siin võib omavalitsuse õigustes mingisugune riive olla. Ma arvan, et ei ole. Meie võimuses on täielikult selline reegel kehtestada, et te avaliku raha eest niisuguseid asju ei osta, teete seda teisiti. Aga seda, nagu ma näen, suured erakonnad siin saalis ei taha teha.
Kui Keskerakonna puhul on see mulle siiani arusaadav olnud, siis teiste erakondade näol on see ikkagi natuke halb üllatus. Ma tuletan siin veel kord meelde seda, mis ma ka ettekandes ütlesin. Sotsiaaldemokraatide, täpsemalt Jevgeni Ossinovski esimene reaktsioon sellele probleemile oli ebalev, aga kunagi, kui ma temalt infotunnis küsisin sellesama PBK probleemi kohta, andis ta sellele, mida on avaliku raha eest Tallinnas tehtud, väga ühese ja hukkamõistva hinnangu. Seda on täiesti selgelt teinud ka IRL. Nii et mul on küsimus: miks te ei tule selle algatusega kaasa, et siin edasi minna ja leida lahendus? See noot, mis ka Jürgen Ligi sõnavõtus kõlas – meile see ju väga ei meeldi, aga las jääda nii, kuis oli –, on vale noot.

11:20 Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 592 esimesel lugemisel tagasi lükata, kuid Kersti Sarapuul on midagi kohapealt öelda.

11:21 Kersti Sarapuu

Palun viieminutilist vaheaega!

11:21 Aseesimees Enn Eesmaa

Viieminutiline vaheaeg. Jätkame kell 11.26.
V a h e a e g

11:26 Aseesimees Enn Eesmaa

Austatud Riigikogu! Keskerakonna fraktsiooni võetud viieminutiline vaheaeg on lõppenud.
Panen hääletusele juhtivkomisjoni ettepaneku Eesti Vabaerakonna fraktsiooni algatatud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse täiendamise seaduse eelnõu 592 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!
Hääletustulemused
Ettepanekut toetas 32 rahvasaadikut, vastu oli 8, erapooletuid ei olnud. Juhtivkomisjoni ettepanek leidis toetust. Eelnõu 592 on esimesel lugemisel tagasi lükatud ning langeb Riigikogu menetlusest välja.
Austatud Riigikogu! Tänane suure saali istung on lõppenud. Kohtumiseni homme kell 13.

Istungi lõpp kell 11.27.